

Fiskeri- og kystdepartementet
Postboks 8118 Dep
0032 OSLO

Trondheim, 08.01.2014

Deres ref.:
[Deres ref.]

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2013/7826

Saksbehandler:
Atle Kambestad

Svar til høring av forslag om videreutvikling av produksjonsbegrensningssystemet (MTB)

Fiskeri- og kystdepartementet har sendt ut forslag om å gjøre systemet for MTB som regulerer produksjonskapasiteten for laksefisk mer fleksibel på tillatelsesnivå. Det bes om innspill til 4 alternative innretninger.

Miljødirektoratet viser til den betydelige usikkerheten rundt potensiell kapasitetsutnyttelse som fremkommer av spesielt alternativ 2, men dels også 3 og 4. Vi mener alternativ 2 klart er i strid med regjeringens føringer i sjømatmeldingen, der det er lagt til grunn at eventuelle justeringer i MTB-systemet ikke skal medføre kapasitetsøkning (jf. St. meld 22 (2012-2013) kap.11.2). Selv en marginal økning i produksjonskapasiteten vil gi økt risiko for miljøutfordringer bl.a. i form av rømt laks og lakselus. Vi vil samtidig påpeke at det mangler en vurdering av endring av utslippsmengder som følge av forslagene.

Det fremgår av høringsbrevet med vedlegg at foreslåtte endringer med rullerende gjennomsnittlig MTB (alternativ 2, 3 og 4) forutsetter en endring i fiskerimyndighetenes kontrollsystem. I følge fiskeridirektoratet vil dette føre til store utfordringer for deres kontroll- og tilsynsaktivitet.

Miljødirektoratet støtter 0-alternativet, som er å fortsette med dagens ordning.

Vi viser til brev datert 11.10.2013 fra Fiskeri- og Kystdepartementet om høring av forslag om videreutvikling av MTB-systemet.

Fiskeri- og Kystdepartementet har bedt om innspill til fire alternative innretninger av MTB-regimet:

1. 0-alternativ, fortsette med dagens ordning
2. Rullerende, gjennomsnittlig MTB med samme størrelser som i dag
3. Rullerende, gjennomsnittlig MTB med reduksjon i tillatelses-MTB som tilsvarer antatt økning i potensiell produksjon, for eksempel 5 %
4. Valgfritt for enkeltaktører å bruke dagens ordning eller rullerende gjennomsnittlig MTB med

reduksjon på for eksempel 5 %

Det ligger ikke innenfor Miljødirektoratet sitt ansvarsområde å vurdere virkningen de ulike alternativene vil gi for en mer markedsrettet produksjon. Vår uttalelse gis på bakgrunn av vårt kompetanseområde, med vurdering av sannsynlige konsekvenser for miljøet.

Vi legger til grunn at det gjennom sjømatmeldinga ble bestemt at eventuelle justeringer i MTB-systemet ikke skal medføre kapasitetsøkning.

Vi vurderer at det er sannsynlig at produksjonen vil øke ved alternativ 2. Dette alternativ vil således, etter vår vurdering være i strid med vedtatte føringer. Også ved alternativene 3 og 4 er det sannsynlig at produksjonen vil kunne øke dersom ikke MTB-grensen samtidig reduseres tilsvarende potensiell biomasseøkning.

Rømming

Myndighetenes tiltak og reguleringer overfor oppdrettsnæringen har bidratt til færre rømmingshendelser og at en mindre andel av oppdrettsfisken rømmer nå enn tidligere. Den nasjonale overvåkingen av rømt oppdrettslaks i vassdragene, utført på oppdrag fra Fiskeridirektoratet og Miljødirektoratet, viser imidlertid at det fortsatt er et betydelig innslag av rømte laks i elvene våre. Enten den potensielle økningen i biomasse kommer i form av flere merder eller flere fisk i hver merd, er det nærliggende å anta at antallet fisk som rømmer også vil kunne øke.

Sykdom og lakselus

Under ellers like forhold øker lakselusmengdene med antall verter, og en ytterligere biomasseøkning på grunn av innføring av rullerende, gjennomsnittlig MTB vil derfor med høy sannsynlighet gi ytterligere problemer med å redusere lakselusnivåene til et bærekraftig nivå. Kontali analyse og Sintef fiskeri hevder i utredningen at «rutiner og strategier i næringen vil ha større betydning for risiko med hensyn til lakselus og sykdom enn den økning i stående biomasse som kan forventes med forslaget». Selv om det kan være riktig, indikerer den nasjonale overvåkingen av lakselus og Havforskningsinstituttets årlige risikorapporter sterkt at mengdene av lakselus allerede i dag ofte langt overskrider bærekraftnivået for villfisk en rekke steder. Vi er ikke kjent med at det er utviklet strategier som i nær fremtid vil kunne endre vesentlig på dette. Under ellers like forhold vil dermed økning i biomasse kunne redusere næringens muligheter til å lykkes med sine strategier og rutiner.

Det vises i høringsnotatet til at en omlegging til rullerende gjennomsnittlig MTB ikke vil føre til økt biomasse i sjøen om våren, og derfor ikke gi økt lusesmitte på utvandrende vill laksesmolt. Det er først og fremst sjøørreten som vil bli direkte skadelidende av økt biomasse senere på året. Vi vil likevel få legge til at evnen næringen har til å redusere lakselusnivået om våren blant annet henger sammen med det generelle lakselusnivået resten av året. Vi mener derfor at en biomasseøkning på høsten kan føre til et generelt forhøyet lakselusnivå, økt resistensutvikling og ytterligere redusert evne til å ha kontroll med lakselusnivået, også under laksesmoltutvandringen om våren.

Det hevdes videre i høringsnotatet at Mattilsynet ved vurdering av lokalitetsbiomassen, også tar hensyn til smitterisiko overfor villfisk av lakselus og andre sykdommer, og at en eventuell økning av biomasse ved de foreslåtte endringene på tillatelsesnivå ikke vil gå ut over den vurderte grensen for lokalitetsbiomasse. Med dette menes så langt vi kan forstå at en eventuell økning på tillatelses-MTB ikke vil gi uakseptable problemer med lakselus og annen smitte. Så langt vi kjenner til, har Mattilsynet i liten grad gjort slike vurderinger av risiko for økning av disse påvirkningene på villfiskbestander i enkeltsaker ved lokalitetsutvidelser eller nyetableringer. De har vurdert kunnskapsgrunnet til å være for mangelfullt til at de har kunnet gjøre dette, med noen få unntak.

Forurensning

Vi er også bekymret for bruken av lakselusmidler, som har økt betydelig de siste årene, og som kan føre til skader på det marine miljø. Økt biomasse vil, som vi har drøftet ovenfor, kunne føre til forhøyet lusenivå, som igjen kan føre til ytterligere bruk av lakselusmidler.

Vi merker oss at det ikke er gjort noen vurdering av utslipp knyttet til forslaget, og at det heller ikke er etterspurt av departementet å vurdere dette i tilleggsutredningen. Selv om mange oppdrettslokaliteter nå er flyttet ut til eksponerte og åpne kystområder med god vannutskiftning, der utslipp av næringssalter og organisk belastning ikke utgjør et stort problem, er det fremdeles en økning i oppdrettsaktiviteten i mange fjordområder med usikker vannkvalitet og bæreevne. Stadig større anlegg og "klustere" gir økte og mer konsentrerte utslipp. Dersom utslippene som følge av forslaget vil føre til økte næringssaltutslipp, spesielt på sensommeren og tidlig høst, er vi bekymret for at dette kan gi uheldige virkninger som økt risiko for overgjødning i enkelte områder.

Tilsyn- og kontroll

Gjennom endringer i akvakulturloven i 2013 la departementet til rette for å følge bedre opp med tilsyn på flere områder. Det fremgår av forslaget at rullerende, gjennomsnittlig MTB forutsetter endringer i kontrollregimet til fiskerimyndighetene. Fiskeridirektoratet skriver i sitt brev som er vedlagt forslaget at endring til et mer fleksibelt MTB-system vil føre til store utfordringer for deres kontroll- og tilsynsaktivitet. Vi frykter derfor at endringer i systemet vil kunne vanskeliggjøre myndighetens biomassekontroll, og at dette kan føre til økte miljøutfordringer.

Konklusjon

På bakgrunn av ovennevnte vurderinger vil Miljødirektoratet fraråde alternativene 2, 3 og 4. Vi er spesielt bekymret for risikoen for økte miljøkonsekvenser ved alternativ 2. Ut fra sannsynligheten for økte påvirkninger på miljøet, og forvaltningens muligheter til å føre kontroll med de foreslåtte alternative MTB-reguleringene, går Miljødirektoratet inn for at dagens reguleringsystem, dvs. alternativ 0 opprettholdes.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur

Yngve Svarte
avdelingsdirektør

Raoul Bierach
seksjonsleder